

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В М. ОСВЕНЦІМ (ПОЛЬЩА)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ У СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
II Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
12-13 травня 2022 року**

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 495 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

РЕПКО І.П., ОДАРЧЕНКО В.І., ЗАДОРЖНЯ Я.І. Гуманізація освітнього процесу в умовах воєнного стану: нормативний аспект	159
РЕШКО В.Й., ГОРВАТ М.В. Особливості розвитку творчого мислення учнів початкової школи	161
РОЗМАН І.І., ВОНЧАК Я. В. Інформаційно-комунікаційні технології: чинник підвищення якості освіти	164
РОЗМАН І.І., ГАРАГОНІЧ І.В. Адаптація молодого педагога до роботи в школі: методичні засади	166
РОЗМАН І.І., МАРИНА І.І. Інноваційні підходи до підготовки педагогів у контексті реформування системи вищої освіти	168
РОЗМАН І.І., ЧОПЕЙ М.І. Підготовка вчителів початкових класів до використання ігрових технологій	169
РУСИН А. Theoretical basis of teaching lexical material of senior school learners at the english language lessons	171
РЯБЕЦЬ Д.В. Педагог як фасилітатор інноваційного освітнього процесу	173
СИМОНЯН В. В. Етапи розвитку етнокультурної компетентності майбутнього викладача вокалу	175
СІДОР Ю.І., ТОВКАНЕЦЬ Г.В., КОСТИНСЬКА О.В. Принципи національно-патріотичного виховання дітей в українській початковій школі	177
СОФЛКАНИЧ І. М., ПИНЗЕНИК О. М. Аналіз моделі оновлення розвивального середовища ЗДО	179
СОЧКА О. М., ПИНЗЕНИК О. М. Компоненти інноваційної компетентності керівника закладу освіти	181
СУХАРЮК О.І., КОБАЛЬ В.І. Історичні особливості розвитку закладів позашкільної освіти Закарпаття кінця ХІХ – початку ХХ ст.	183
ТЕЛИЧКО В. Ю. Можливості технології «Квест» під час вивчення студентами іноземних мов	185
ТОВТИН А.І., ЛІБА О.М. Технологія «Створення ситуації успіху»: теоретичний аналіз	187
ТОМПА-БАЧКОВ Є. Т., ЛАЛАК Н. В. Професійна мобільність учителя: сутність дефініції	189
ТРИФАНОВА Д. А., БРИЖАК Н. Ю. Формування культури спілкування молодших школярів в освітньому процесі	191
ТЯГУР В.М. Переваги інтегрованого курсу «Дизайн і технології» для розвитку технологічної освіти у початковій школі	193
ФЕЛЬЦАН І.М., СУЧКОВА О.А. Комбінована наочність як ефективний засіб формування лексичної компетентності учнів старшої школи	195
ФЕНЦИК О. М. Теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до комунікативно-мовленнєвого учнів	197
ФЕНЦИК О. М., РЕПЯНЧИН О.Л. Педагогічні засади формування читацької грамотності молодших школярів	200
ФЕНЦИК О.М., СТЕПАНЮК Б.Ю. Мовленнєвий розвиток здобувачів початкової освіти на уроках української мови: зміст та основні його напрями	202
ФЕНЦИК О. М., ШУХ М.А. Формування творчих здібностей молодших школярів на уроках мовно-літературної освітньої галузі	204
ФІЗЕР В.С. Формування педагогічного артистизму майбутнього вчителя музичного мистецтва	206
ФІЗЕШ О.Й. Діяльність закладів професійної освіти в Закарпатті (50-80 рр. ХХ століття)	208
ХОМА О. М. Інноваційні тенденції у методиці викладання мовно-літературної освітньої галузі	210

до умов функціонування сучасного ЗЗСО роблять вчителя придатним до педагогічної діяльності [5]. Професійну мобільність педагога правомірно розглядати як здатність орієнтуватися у швидкозмінних соціально-педагогічних ситуаціях. При цьому рівень мобільності визначається системою теоретичних знань як важливої складової професійно-педагогічної компетентності.

Отже, професійну мобільність учителя ми розглядаємо як здатність і готовність фахівця досить швидко й успішно оволодівати сучасними освітніми технологіями, здобувати відсутні знання і вміння, щоб забезпечити ефективність професійної педагогічної діяльності. Професійна мобільність у педагогічній сфері має особливості, пов'язані зі специфікою професійної діяльності, й виявляється у готовності та здатності до змін, зокрема, на трьох рівнях: *на рівні якостей особистості* (цілеспрямованість, відкритість до змін, наполегливість, здатність до самопізнання, самостійність, самокритичність), *на рівні характеристик діяльності* (адаптивність, гнучкість, уміння прогнозувати, досягати успіхів, креативність), *на рівні процесів професійного розвитку, самовдосконалення* (готовність до змін, адекватні уявлення про свої можливості, змобілізованість щодо зміни ситуацій, передбачення можливих результатів тощо).

Література

1. Іванченко Є.А. Професійна мобільність майбутніх фахівців: навч.- метод. Посібник. Одеса, 2004. 120 с.
2. Івченко А.О. Тлумачний словник української мови. Харків: Фоліо, 2006 . 540 с.
3. Латуша Н.В. Поняття «Професійна мобільність» у педагогічному аспекті. *Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія* [зб. наук. праць]. Вінниця, 2014. Вип. 42, Ч. 2. С.6-9.
4. Пріма Р.М. Активізація професійної мобільності майбутнього вчителя початкових класів у процесі практико орієнтованого навчання. *Наукові записки ВДПУ ім. М.Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. № 27.* Вінниця. 2009. С.347-351.
5. Професійна освіта: Словник. [уклад. С.У.Гончаренко та ін.; за ред. Н.Г.Ничкало]. К.: Вища школа, 2000. 380с.
6. Український педагогічний словник. [укл. С.У.Гончаренко]. К., 1997. 374с.

УДК 373.3.015.31:316.454.52-057.874(043.2)

ТРИФАНОВА Д. А., БРИЖАК Н. Ю.
Мукачівський державний університет

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки. Головна мета – створити школу, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті. Впровадження методів критичного мислення на уроках української мови – це передумова критичної пізнавальної діяльності учнів: нестандартна, цікава, творча робота викликає інтерес до знань і сприяє емоційному, духовному та інтелектуальному розвитку школярів [2].

Проблемі формування культури мовлення і спілкування в освітньому процесі надавали великого значення відомі педагоги та науковці. Так, О. Денисенко, М. Пентилюк вивчали поняття і зміст культури спілкування; теоретичні засади успішного формування мовленнєвої культури розкривали М. Вашуленко, З. Курлянд; В. Бадер, Г. Васянович, Н. Головань звертали увагу на педагогічне спілкування у контексті проблеми формування окремих аспектів культури спілкування у дітей молодшого шкільного віку.

Науковий зміст поняття «культура спілкування» висвітлюється через змістовне наповнення понять «спілкування», «комунікативна культура».

Дослідник Т. Чмут зазначає, що «культура спілкування є складовою частиною культури людини загалом, яка містить у собі певну суму знань про спілкування. Для культури спілкування характерна нормативність, яка визначає, як мають спілкуватися люди в певному суспільстві, у конкретній ситуації. Зазвичай норми визначаються станом суспільства, його історією, традиціями, національною своєрідністю, загальнолюдськими цінностями» [3].

І. Зязюн розглядає культуру спілкування як відповідність індивідуального мовлення нормам використовуваної мови, уміння використовувати мовленнєві засоби в різних умовах спілкування згідно з метою і змістом мовлення. Культура спілкування вимагає дотримуватися норм мови, слововживання, складання та побудови речень. Нормативність мовлення передбачає такі якості, як точність, чіткість, чистота [1, с. 166].

Взаємозв'язок освіти і культури спілкування проявляється вже на етапі початкового навчання дитини. Підкреслюючи вирішальну роль спілкування в психічному і соціальному розвитку дитини, Л.С. Виготський зазначав, що спілкування з дорослим є основним шляхом прояву власної активності дитини.

Культура спілкування містить прийняті в конкретному суспільстві:

– способи висловлювати думки, погляди, емоції, почуття, ставлення до себе та оточення;

– вербальні засоби, які складають основу мовлення, ознаки та властивості мовлення, мовленнєві засоби;

– невербальні засоби, серед яких жести, міміка, рухи, зовнішній вигляд.

Формування культури спілкування є одним з важливих і складних напрямків педагогічної науки. Сьогодні надзвичайно актуальним є розвинути гармонійну, суспільно активну, високоморальну та творчу особистість, звичайно завдяки культурі мовлення та спілкування.

Поняття комунікативної культури може бути засобом передачі культури та досвіду суспільства з використанням діалогічного мовлення. Процес спілкування є комунікацією під час самореалізації та самовдосконалення особистості.

У процесі формування культури спілкування доцільно використовувати такі методи та засоби:

– дидактичні ігри («Оціни вчинок» (з висновками про те, що товаришеві потрібно допомагати та у скрутній ситуації треба прийти на допомогу), «Йдемо в гості», «Ввічливо розмовляємо по телефону», «Спілкування в магазині»), сюжетно-рольові ігри («Лисичка і Журавель», «В гостях у Баби Яги», «Червона

Шапочка»), розігрування діалогів («Чи знаєш ти ввічливі слова?»), інсценізація казок, оповідань, усний опис ілюстрацій, малюнків, картин, робота зі словниками, відновлення речень і висловлювань тощо;

– інтерактивні методи і технології «Мікрофон», «Карусель», «Мозковий штурм», «Асоціативний куш», «Порушена послідовність», «Симуляції», «Позначки»; складання асоціативного куша «Вихованість»; творча робота в групах «Реклама одного з правил перебування серед однолітків»; технологія «Два-чотири – усі разом»; тест «Хвилинка для роздумів» (на виявлення рівня вихованості особистості); брейн-ринг «Запитання з чарівного фартушка»; творча робота «Дерево життя» та ін., що сприятиме ґрунтовнішому засвоєнню знань з культури спілкування, неординарному вирішенню ситуацій взаємодії з однолітками.

У процесі формування культури спілкування контролюючими вміннями, за допомогою яких регулюються різні сфери життєдіяльності дітей, є: уміння сприймати, розуміти та диференціювати емоційні стани однолітків; співпереживати (приймати позицію партнера по спілкуванню та повноцінно прожити й відчути його емоційний стан); уміння відповідати почуттям (у відповідь на емоційний стан товариша проявити такі почуття, які принесуть задоволення учасникам спілкування). Зазначені вміння впливають на поведінку молодших школярів серед ровесників [4, с. 39].

Отже, при формуванні культури спілкування учнів в освітньому процесі вагому роль має особистість самого вчителя, а також вибір оптимальних методів, засобів і форм педагогічного впливу.

Література

1. Зязюн А. Педагогіка добра: ідеали і реалії: Науково-методичний посібник. К., 2000. 309 с.
2. Нова українська школа. 2019. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
3. Чмут Т.К. Культура спілкування: Навч. посібник для студентів та викладачів вузів. Хмельницький: ХІРУП, 1999. 358 с.
4. Шестобуз О. С. Експериментальна програма формування культури спілкування молодших школярів з однолітками у позакласній діяльності. *Science and Education a New Dimension: Pedagogy and psychology*. V (54), Issue: 126. Budapest, 2017. P. 36–40.

УДК 373.3:[745/749:62/69](043.2)

ТЯГУР В.М.

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

ПЕРЕВАГИ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «ДИЗАЙН І ТЕХНОЛОГІЇ» ДЛЯ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У сучасній системі освіти великого значення набувають інтеграційні підходи до оновлення змісту навчальних предметів, що сприяє формуванню ключових та предметних компетентностей. Ця ідея закладена і у інтегрований курс «Дизайн і технології», основною метою якого є «розвиток технологічної освіти на культурологічних засадах та цілісний розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>